

Dissenyadors i hippies confraternitzaren en el congrés internacional de disseny fet a Eivissa. La Mediterrània i un ambient entre càlid i caldejat van amanir aquest certamen més festiu que no pas congressual. Vint-i-cinc anys després, els records.

Woodstock de disseny

Eivissa, 1971. L'octubre aplegava la darrera claror de l'estació càlida i, amb ella, un grapat de congressistes disposats a debatre les inflexions del disseny industrial. Alguns van veure en aquell certamen un acte mal organitzat, caòtic. Uns altres, tan sols una llarga festa contracultural de tres dies de durada. Pocs van tenir consciència, ja en aquell

ARXIU

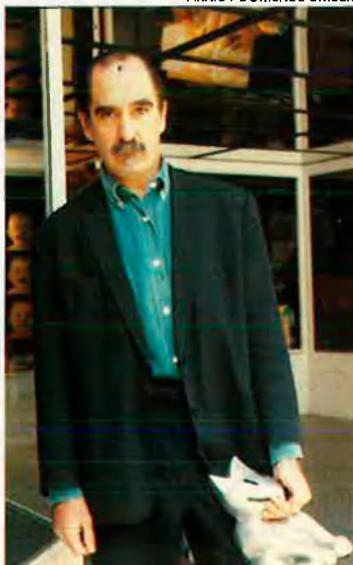
biennal: Estocolm, París, Viena, Londres i la Cala Sant Miquel d'Eivissa. Si més no, la cita a les vores de la Mediterrània no deixava de sorprendre, després de la tradició de solemnitat que imposaven, des del 1959, les convocatòries als vèrtexs geodèsics del vell continent i d'una part d'Amèrica.

Però la proposta catalana d'un congrés a les platges eivissenques

que presentava l'Associació de Dissenyadors Industrials del FAD (ADI-FAD) havia estat acceptada, en part per la posició del dissenyador català André Ricard, que ocupava aleshores el lloc de vice-president de l'ICSID i el mateix càrrec a l'ADI-FAD. Fou ell, doncs, l'eix entre les dues institucions, el vas comunicant i, probablement, el catalitzador per tal que la proposta redactada esdevinguera una realitat tangible.

Trencar amb els convencionalismes que animaven els congressos de dissenyadors, aquesta fou la intenció principal.

ARXIU / DOMÈNEC UMBERT

Dalt, les activitats del congrés es van centralitzar a la platja.

A la dreta, Ferran Amat. El propietari de Vinçon, va assistir-hi i construir-hi els serveis comunitaris.

moment, que es tractava d'un congrés sense normes, obert, amb la voluntat de subvertir la imatge avorrida, inerta, del que s'entenia per aquesta mena d'actes professionals. No hi hagué, això no obstant, un abans i un després d'Eivissa, sinó que aquell any 1971 esdevingué en l'esperit i la vida de l'ICSID un parèntesi que més d'un membre voldria esborrar de la memòria de la institució.

Es vulga o no, era el Congrés que l'ICSID (International Council of Societies of Industrial Design) organitzava a Europa amb caràcter

Eivissa, 1971. Trencar la dinàmica tradicional i els convencionalismes que havien animat fins llavors els congressos de dissenyadors. Aquesta era la intenció principal i el punt de mira de la candidatura, imbuïda, certament, de la reacció del maig del 68, un any en què, per cert, va començar a gestar-se entre els dissenyadors catalans la idea de realitzar un congrés atípic o, si es vol, anticonvencional. "Un congrés així no hauria pogut fer-se a Barcelona". És la frase que repeteixen tots els testimonis presents aquell 1971 a la Cala Sant Miquel. I tenien tota la raó. D'una banda, perquè l'alliberament que buscaven amb el rastre i el seguici hippista que es va apuntar al carro, segur que al centre de Barcelona no hauria tardat a ser reprimat per les forces de l'ordre públic. Eren els temps, crepusculars, del franquisme tardà, i això era inevitable.

D'una altra banda, una convenció en una de les grans ciutats del *territorio nacional* (es vulga ara o no) més que atraure, espantava una

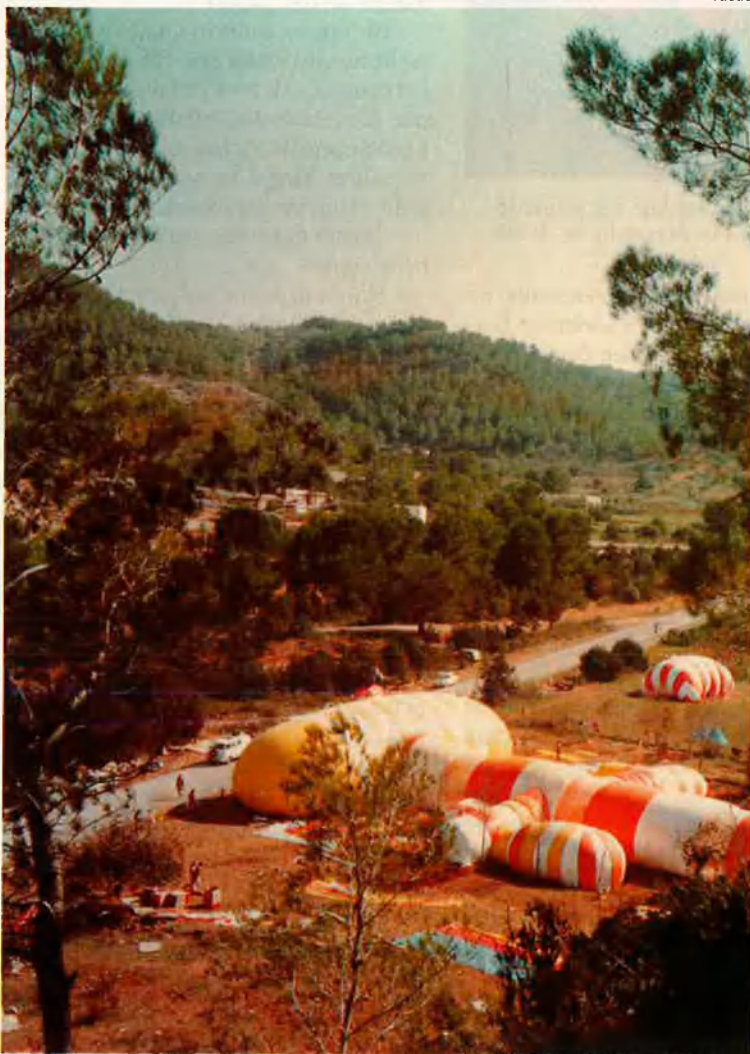
clientela internacional democratitzada de feia anys. La solució de la petita illa pitiusa, que ja començava a adoptar els encants del paradís de la llibertat, s'entenia justament com un refugi ultramarí, apartat del sistema autoritari peninsular.

La veritat és que la junta directiva del congrés, que formaven, a més de Ricard, el pintor Albert Ràfols Casamada, Joan Antoni Blanc, Daniel Giralt-Miracle, Xavier Rubert de Ventós, Yves Zimmermann, Miquel Milà i Amèrica Sánchez i alguns professionals més, hauria preferit d'organitzar la convenció en un vaixell, a l'estil de creuer vacacional. La intenció era, en aquest primer projecte, encara més clara: no sols volien trencar la tradició congressual, sinó també defugir mar enllà les autoritats franquistes. Si haguera pogut veure la llum, el congrés flotant hauria esdevingut la llepolia exòtica que hauria atret els funcionalismes nòrdics cap a les

ARXIU

ARXIU / CARME PUÉRTOLAS

Dalt i a l'esquerra, dos moments d'Instant City. La ciutat inflable i efímera. I per què més? A la dreta, Xavier Rubert de Ventós, membre de la junta directiva.

aigües meridionals. Però no fou així, la falta de recursos econòmics va fer que l'aventura naval caiguera com aigua en cistella. I la Cala Sant Miquel no feia curt.

Instant City, certamen efímer.

Si l'escultor Josep Ponsatí era l'encarregat d'enlairar una de les seues escultures inflables a l'estil de símbol totèmic del congrés i, de passada, com a testimoni de l'art conceptual, l'art més viu del moment, el col·lectiu que formaven Carles Santos, Antoni Muntadas, Jaume Xifra, Dorothe Selz

"La primera sensació fou de fracàs"

—Vint i cinc anys després com valoro aquell congrés a la Cala Sant Miquel? Perquè fou un certamen controvertit i alhora divertit, no és així?

—Sí. D'una banda, per la situació que vivia l'estat espanyol llavors, va ser realment molt atrevit de voler fer una cosa que trenqués amb l'esperit convencional dels congressos de disseny. I d'una altra, va ser un congrés atrevit perquè no va ser entès fins l'últim dia. De sobte, trobar-se amb un congrés on podies fer el que volies, parlar del que volies quan estaves habituat a un congrés que jo anomenaria *charter*, amb festes folclòriques i uns quants discursos arrodonits, va causar un gran xoc. Nosaltres dèiem "fai el que vulgui, parli del que vulgui, expressi el que porta a dins". Era, en fi, una plataforma d'encontre. I quan van començar a adonar-se de les possibilitats que aquell congrés tenia, va ser quasi l'últim dia. Els dos primers dies van ser de sensació de fracàs. Potser amb la distància i la reflexió no ho veig tant com un fracàs sinó com un intent d'obrir una finestra en el món del disseny i de demostrar que un congrés de disseny no té per què assemblar-se a un congrés de medicina.

—El congrés era un crit a la improvisació. Quan es va dissenyar, es partia d'unes premisses prèvies i d'una temàtica a tractar o n'era l'estàndard la improvisació mateixa?

—La premissa era que els congressos a què havíem assistit abans eren avorridíssims. El que ens agradava era el que podíem fer fora de les sessions, que era xerrar pels passadissos. Per què, doncs, no organitzar un congrés on la gent pogués trobar-se? A l'hora de muntar-lo, es van suggerir uns temes que no era obligat de seguir; però ens va semblar adient que nosaltres, com a organitzadors, preparéssim un programa.

El que vam fer és una enquesta a tots els dissenyadors del món; les respostes ja donaven peu al que suggeríem. La intenció era de veure si la gent volia un congrés com el que vam organitzar.

—El congrés presentava igualment

els corrents contraculturals del moment...

—Al darrere, hi havia la voluntat d'expressar el desig que el nostre disseny era absolutament ignorat. Era tan bo com el que feien a la resta d'Europa llavors, però quedava al marge perquè

GLÒRIA MATAMALA

André Ricard. Aleshores era promotor del congrés i vice-president de l'ICSID.

venia d'un país que no interessava; no com ara, que Catalunya, i sobretot Barcelona, ha esdevingut un centre d'interès. Ens va semblar que potser fent un congrés es fixarien en nosaltres. I sí que s'hi van fixar, no sé si per a bé o per a mal. També hi havia la pretensió de demostrar que podíem organitzar un congrés millor que no pas ells, cosa que no sé si va donar els resultats que se n'esperaven.

L'actitud va ser contestatària, vista la dinàmica tradicional dels congressos; i aquesta mateixa actitud va donar peu a una contestació general. El congrés es va gestar el maig del 68, una data que va difondre la sensació que calia desfer motlles.

Una de les coses que vam voler va ser que hi intervingués el jovent. Aquest sí que va ser un propòsit de l'organització, d'obrir el congrés als joves; i això

va provocar aquesta contestació general, però tampoc no n'era el propòsit inicial.

—La ciutat instantània arribà a prendre cos i ànima per ella mateixa. Es pot dir que es va convertir en un congrés paral·lel?

—Sí, en certa mesura. Va convertir-se en un congrés d'una gent que no compartien les idees dels qui eren als hotels, que eren gent amb més poder econòmic, amb una professió estabilitzada. Jo diria, fins i tot, que era un conflicte generacional. Els qui eren a dalt tenien quaranta anys o més, i els qui eren a baix, no arribaven a la quarantena.

—Un altre aspecte poc convencional fou de combinar el disseny amb l'art més viu. Penso en les accions de Muntadas, Carles Santos o Ponsatí, per esmentar-ne uns quants.

—Sí. Ens va semblar que havíem de realitzar una icona que fos el símbol del congrés. Algú va parlar de Ponsatí, que feia escultures inflables, efímeres i monumentals. A part el que s'havia organitzat, també va haver-hi bastants esdeveniments improvisats.

—Quines foren les conclusions finals del congrés?

—No va haver-hi cap conclusió oficial, però tothom en va treure les seves. Jo, que havia estat un malentès i que la gent no hi havia participat. Llavors, jo era vice-president de l'ADI-FAD i vice-president de l'ICSID. Els de l'ICSID, que eren persones molt convencionals, no hi van ajudar gens perquè els va semblar que nosaltres els havíem torpedinat el congrés: com que no trobaven els signes codificats del que havia de ser un acte d'aquest tipus, es pensaven que el que fèiem era un boicot. De fet, quan vaig aterrar a Eivissa el mateix dia de la inauguració, tampoc no vaig trobar ni els signes codificats ni els preparatius acabats. I jo mateix, el dia de la inauguració vaig agafar una escombra i vaig netejar el hall del hotel. Aquell mateix dia, davant les crítiques i les tensions de l'ICSID, vaig dimetir de vice-president. E. T.

ARXIU / RICARD CUGAT

ARXIU / RAFA GIL

ARXIU / CARME PUÉRTOLAS

D'esquerra a dreta, Albert Ràfols Casamada, Carles Santos i Pau Riba. Si el primer formava part de la direcció i del disseny del congrés, Santos i Riba foren mostres de l'art més viu que es coneixia a Catalunya.

i Beni va encarregar-se de la cerimònia inaugural: *Ritual multicolor*. El comitè responsable dels allotjaments i dels serveis comunitaris per als estudiants i per als assistents més joves, que responia al nom d'Ad Hoc, encomanà a José Miguel Prada Poole la construcció d'aquestes instal·lacions.

Com que l'arquitecte madrileny era especialista en estructures pneumàtiques, va concebre una ciutat dormitori erigida per la força edílica que produïen grans ventiladors. Era l'Instant City, una ciutat instantània, efímera que es construïa per addició de mòduls. Cadascú afegia amb grapes al mòdul principal metres quadrats del plàstic multicolor que li oferien. Una vegada ajuntada i plantada aquella mena de tenda sense estructura sòlida, van tallar la tela de la nau principal, a la qual

l'havien afegida amb grapes, per permetre-hi l'entrada de l'aire que l'havia de sustentar. Era, en efecte, la col·lectivitat pneumàtica de la modernitat. Es tractava d'un congrés paral·lel al de l'ICSID, que havia pres cos per força edílica i que es nodria d'interminables xerrades, de música pop, dels fums de la marihuana i d'algun àcid o altre. S'hi reunia el disseny, l'hipisme gravitant i molta contracultura. "No vaig ser conscient de la dimensió del congrés ni que es tractés d'un congrés de disseny fins uns anys més tard", afirma Ferran Amat, propietari de Vinçon, que havia acudit a la cita i que es va encarregar de construir-hi els serveis, perquè, l'allotjament, ja el tenia assegurat en una d'aquelles eternes furgonetes de la Volkswagen.

I en aquell ambient sense fron-

teres, instantani i espontani, l'única divisòria que es perpetuà fou la dels congressistes segons estatut i mentalitat. Als de dalt, els dels hotels, els costava de baixar a les vores de la sorra, a l'Instant City, on discorria per les venes dels participants un congrés viu i actiu. I els de baix, els congressistes pneumàtics, mantenien les distàncies i només pujaven a dalt en cas de necessitat alimentària. "Jo no vaig arribar a pujar-hi. Mai no vaig acabar de saber què hi feien allà dalt, de què hi parlaven. Segur que no es podia comparar amb la festa i l'ambient que hi havia a l'Instant City", recorda Ferran Amat. Dos anys més tard, a la Cala Sant Miquel, Woodstock hi renaixia en forma de congrés, sota les línies pures del disseny industrial.

Eliseu T. Climent

Els templers catalans, de la rosa a la creu

Josep M. Sans i Travé

El definitiu treball de síntesi que narra la història del Temple a Catalunya, des de la seva introducció al segle XII fins a la catorzena centúria. Lluny de mitificacions i especulacions, el llibre estableix el paper del Temple en la història de la Catalunya.

Pagès Editors
"Els ordes militars", 4

Sunyol, l'altre president afusellat

J. M. Solé Sabaté, C. Llorens i A. Strubell

L'any 1936, Josep Sunyol era diputat al Parlament de Catalunya, president del Barça i editor del setmanari esportiu *La Rambla*, a Barcelona. De visita al front de la guerra, és atrapat per l'exèrcit franquista i afusellat.

Pagès Editors
"Guimet", 12

Primer Diccionari

Més de 17.000 entrades, 32 pàgines a tot color, mapes i més de 600 il·lustracions.

Preu: 2.950 pts.

Eumo Editorial publica la nova versió del **Primer Diccionari** revisada i amb el doble d'entrades.